

Miljødirektoratet
Klima- og miljødepartementet
Politiske partier på Stortinget
Sametinget

Samisk naturformidling bør få statsstøtte!

Det samiske folket har en rik tradisjon i å leve i og bruke naturen. I Norge har omtrent 40 % av landets areal mer eller mindre levende tradisjoner fra samisk naturbruk. Likevel kommer dette svært dårlig fram i dagens system for naturinformasjon.

I Norge er det omlag 40 autoriserte besøkssentre fordelt på temaene nasjonalpark, våtmark, rovdyr, villrein, verdensarv, Oslofjorden og skog. Disse har som mål å

- formidle kunnskap om verneområder nasjonalt og internasjonalt, og øke forståelsen for vern
- gi naturveiledning og/eller kulturmiljøformidling
- gi turforslag og tips til hvor du kan utøve ulike former for friluftsliv
- øke besøkendes kunnskap om natur, naturmangfold, klimaendringer og kulturmiljø
- inspirere til bærekraftig bruk av naturen og kulturmiljøet¹

Alle disse besøkssentrene har et nasjonalt norsk utgangspunkt, ingen har utgangspunkt i samiske naturbegreper og naturforståelse, samisk naturbruk eller samisk kultur forøvrig.

På denne bakgrunn ønsker vi å be om at det snarest blir oppretta en egen kategori for samisk natursenter, og at det etter utlysning kan bli gitt fast finansiering for minst ett slikt senter fra 2026.

Vi viser til at Stortinget i år skal behandle rapporten fra Sannhets- og forsoningskommisjonen. Det vil være en naturlig del av oppfølginga av denne å åpne for at samiske naturforståelse og samisk naturbruk får sin naturlige plass innenfor naturinformasjonen. Vi viser også til Grunnlovens §108: *Det påligger statens myndigheter å legge forholdene til rette for at det samiske folk, som urfolk, kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.* Et eller flere slike senter vil være et viktig bidrag til oppfylging av denne plikten.

I Guovdageaidnu har det siden 2015 vært arbeida for å få et samisk natursenter. Etter gjennomført forprosjekt blei dette i 2018 formalisert gjennom Guovdageaidnu meahcceguovddáš. Fra starten undersøkte vi muligheten for finansiering på grunnlag av offentlig autorisasjon, men fant at ingen av de nevnte kategorier passer for oss. Vi har både nasjonalpark, våtmark, rovdyr og skog, men ei spesialisering på en av disse vil passe verken med samisk tradisjon eller med vårt formål. Det vi ønsker er å kunne vise helheten i naturen og helheten i naturbruken i samiske områder, med utgangspunkt i vår kommune og nærmeste omegn. På grunn av dette har vi ikke funnet grunnlag for å søke om autorisasjon, og det har også i seinere år vært svært lite utlysninger på disse områdene. Resultatet er at vi har svært liten finansiering og ikke egne lokaler. Senteret har hittil vært basert

¹ <https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/naturmangfold/innsiktsartikler-naturmangfold/besokssentre/id2789957/>

vesentlig på frivillig arbeid og utstillinger på flyttbare vegger, og den viktigste aktiviteten vår har vært kurs og informasjon på nettsida <http://meahcci.info>.

Vi har de siste åra hatt i gang et flerårig utviklingsprosjekt for et felles senter for natur, kultur og verdensarv, tenkt etablert i Kulturhuset i Guovdageaidnu når der blir frigjort plass i nær framtid. I den forbindelse var sommeren 2023 vår daværende styreleder Anders S. Buljo (nå ordfører i Kautokeino) og konsulent Johan Vasara fra Arctic Prime i kontakt med Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet. Representantene for direktoratet og departementet uttrykte seg da positivt til oppretting av en besøkscenterkategori for samisk natursenter. Vi hadde håpa dette kom i forbindelse med statsbudsjettet for 2024, men det gjorde det ikke. Vi sender derfor dette brevet for å be om at dere vil bidra til at det kommer med, primært gjennom revidert budsjett, sekundært på statsbudsjettet for 2025, og at det blir utlyst så snart som mulig etter at budsjettet er vedtatt.

Dersom det blir oppretta en slik kategori, vil Guovdageainnu meahcceguovddáš søke på autorisasjon fra denne. Vi vil likevel understreke at det senteret vi har under oppbygging ikke vil dekke hele behovet. Vi er en institusjon lokalisert i Guovdageaidnu og vi har ingen ambisjoner om å ekspandere ut over kommunen. Mye av det vi vil formidle vil være aktuelt langt ut over vårt kommune, men det er også mange sider ved samisk natur og naturbruk som vi ikke vil dekke. Blant annet vil vi bare dekke nordsamisk språk og ikke de andre samiske språka i Norge. Vi vil derfor understreke at det vil være behov for flere samiske natursenter, og håper at det vil bli utlyst slik at det også kan bli gitt støtte til liknende etableringer i andre samiske områder i Norge.

Med hilsen

Guovdageainnu meahcceguovddáš
meahcci@meahcci.info

Svein Lund
styreleder
tel 90727698

Maia Hætta
nestleder
tel 90188756